

Косово, непреболна тема Србије од Косовског боја 1389, а и данас је ништа мање актуелна и исто толико болна. Тада је изгубљена битка, а затим и самосталност. Другу битку Србија је изгубила 1999. и Кумановским споразумом изгубила више контроле над Косовом него што је могла добити паметнијим, толерантнијим и кооперативнијим разговорима у Рамбујеу. Трећу, правну битку, изгубила је погрешном легалистичком платформом у Међународном суду правде у Хагу када је ова највиша правна институција ОУН саопштила да Декларација о једнострано проглашеној независности Косова не повређује међународно право и Резолуцију 1244. Народна скупштина дала је зелено светло да се влада Србије упусти у четврту, можда одлучујућу и врло мало вероватно за нас повољну, политичку битку у Генералној скупштини, са циљем да се избори за нове преговоре о коначном статусу. Да ли се после толико изгубљених битака и у нимало завидним условима у којима се сада налази Србија може добити рат (“рат” у фигуративном смислу), поготово ако проблем Косова преношењем у Генералну скупштину релативизујемо у Савету безбедности? Не верујем да постоји и најокорелији оптимиста који би се на то кладио. До сада нико није одговарао за изгубљене битке, а да ли ће једног дана и за изгубљени рат.

Дипломатска историја познаје доста поучних примера како се и после изгубљеног чак и правог рата стаје на ноге, враћа достојанство народа, земља опоравља и повраћа изгубљено. То су у недавној прошлости успеле државотворне нације и из пепела винуле се у врх светске економије и политике. То су постигле јер су имале визију, сабрале се, направиле национално јединство и формулисале најприоритетније националне циљеве. Прионуле раду, успоставиле ред, а њихови народи стојички поднели све недаће стања у коме су се нашли. Поменућу само једну: Јапан.

Окупационе власти издиктирале су нови устав Јапану, успоставиле своје војне базе, судиле ратним злочинцима, одређивали ко ће им бити пријатељи, а ко непријатељи, разбиле тзв. “заибатцу” систем организовања предузећа и наметнули свој, успоставиле нуклеарни “кишобран” и уставом забраниле оружане, већ само одбрамбене снаге, а сами Јапанци договорили да за војни буџет не издвајају више од 1% ДБП. Јапанци су то све послушно и кооперативно прихватили као нешто што се мора, али су имали визију како из тога да изађу. Све релевантне структуре друштва, без изузетка, заједнички су формулисале националне и државне циљеве и сврстале их у један јединствени: да Јапан стане у ред најразвијенијих земаља света. На унутрашњем плану могли су се свађати око свега, али не и око постављеног циља, као нечег најсветијег. Обнављали су своју производњу на бази страних лиценци, а не увоза, узимали кредите за конкретне пројекте и повећање запослености, а не за потрошњу, пресуде ратним злочинцима прихватили као њихову личну одговорност, али их и сахранили у националном храму јер су се “жртвовали за цара”. Оберучке су “пригрлили” свог окупатора са намером да то “грљење”, када се опораве, пређе у “дављење”.

Од потпуне понижености, подређености и потчињености, са економским опоравком и јачањем освајали су нове слободе за самостално деловање и повраћај свега онога што представља сопствену традицију и остварење националног циља. Повратили су одузете територије (изузев тзв. северних), ослободили се окупације и кроз реализацију постављеног циља постали респектабилан партнер у светским односима.

Србија није Јапан нити Срби могу постати Јапанци. Друге су и међународне околности и распоред снага у свету. Другачији је и карактер угрожености био тада Јапана, а данас Србије. Да ли се може пример Јапана пресликати на садашњу Србију? Не може, али се може учити на туђим примерима и извлачити сопствене поуке.

Све сам ово изнео да бих дошао до суштине проблема: Како Србија да изађе из нимало завидне ситуације у којој се наша, не само због Косова, без обзира чијом заслугом? Мање је за почетак битно утврђивање да ли је садашњој ситуацији кумовао страни фактор или домаћа политика, иако се ни тај елемент не може занемарити у изналажењу пута куда и како даље. Србија је у озбиљном проблему: од паса луталица, преко економије, учлањења у ЕУ, Косова па све до међународног положаја. Проблем Косова само потенцира тежину ситуације у којој смо се нашли, а може представљати тачку од које идемо у опоравак или у понор. Најновији развој око Косова, везан за саветодавно мисљење МСП и оног, нимало обећавајућег, што следи у Генералној скупштини УН, јесте крајњи, а можда и прави моменат да се ангажују све интелектуалне снаге и сви потенцијали друштва да се формулишу јединствени национални и државни циљеви, да пронађемо себе и опоравимо се. Исцрпљивање на парцијалним питањима, па макар то било и Косово, неће нас одвести даље од стања у коме смо данас. Лажни су некакви “стубови”, стратешки партнери и лидерска позиција у региону.

Основни проблем који треба сагледати, у свој његовој огољености, јесте како изаћи из веома тешке економске ситуације, безнађа које све више захвата велики део становништва и одређеног моралног посрнућа које се огледа у бројним аферама, криминалу и корупцији. Како уредити запуштenu државу и како је демократизовати. Уколико смогнемо снаге да сопственом памету, уз туђа искуства, и јединством свих релевантних политичких и друштвених фактора у земљи консензуално формулишемо кључне националне и државне циљеве, а њихову реализацију заснујемо првенствено на сопственим ресурсима и капацитетима, постаћемо респектабилан фактор вредан достојанственог уласка у заједницу европских народа и стварањем другачијих пријатељстава и партнерстава, добити и рат са почетка овог излагања. За то је потребно ново прегнуће, визија заснована на реалностима, нове снаге и много енергије уз самоодрицања. Ко то може да оствари? Онај ко добије ново поверење народа.